

Velferdsobligasjoner

Velferdsobligasjoner som finansieringsmodell for sosialt arbeid

Niels Frederik Garmann-Johnsen

Øyvind Hellang

Trond Stalsberg Mydland

Prosjektrapport

nr. 2/2017

Prosjektrapport nr. 02/2017 (Velferdsobligasjoner)

Velferdsobligasjoner

Velferdsobligasjoner som finansieringsmodell for
sosialt arbeid

Niels Frederik Garmann-Johnsen (prosjektleder),
Øyvind Hellang og Trond Stalsberg Mydland

Tittel Velferdsobligasjoner som
finansieringsmodell for sosialt arbeid

Forfattere Niels F. Garmann-Johnsen, Øyvind Helland
og Trond Stalsberg Mydland

Rapport Prosjektrapport nr. 02/2017

ISBN-nummer Trykk

ISSN-nummer 0808-5544

Trykkeri Kai Hansen, 4626 Kristiansand

Bestillingsinformasjon

Utgiver
Agderforskning
Gimlemoen 19
N-4630 Kristiansand

Telefon 48 01 05 20
Telefaks 38 14 22 01
E-post post@agderforskning.no

Hjemmeside <http://www.agderforskning.no>

Forord

Agderforskning takker Wayback Kristiansand og VRI Agder - Bedrift for støtten og samarbeidet i forbindelse med denne rapporten. Takk også til Velferdsfinans AS, Virke, Leksell Social Impact og andre som har bidratt til dette prosjektet.

Velferdsfinans har i noen tid arbeidet med innføring av velferdsobligasjoner i Norge, basert på eksempler fra utlandet. Wayback Kristiansand hadde i 2016 et konkret behov for å få til en finansiering av videre drift for sitt arbeid med rehabilitering av tidligere fengslede. Agderforskning har i dette mulighetsstudiet, finansiert av VRI-ordningen, gått i gjennom den forskningslitteraturen som er etablert, og sammenholdt dette med intervjuer og møter med interessenter. Gjennom dette studiet, som har vakt stor interesse politisk, har vi fått satt et søkelys på betydningen av sosialt entreprenørskap via den typen som Wayback Kristiansand står for, og de har fått forlenget sin støtte, foreløpig gjennom andre støtteordninger. Velferdsfinans har også fått inspirasjon til å gå videre med sitt konsept i andre sammenhenger.

Kristiansand, april 2017: Seniorforsker Niels F. Garmann-Johnsen, Ph.D, forsker Øyvind Hellang og forsker Trond Stalsberg Mydland

Innholdsfortegnelse

FORORD.....	I
INNHOLDSFORTEGNELSE.....	II
SAMMENDRAG	III
1 BAKGRUNN:	1
Prosjektorganisering.....	2
2 FORSKNINGSDESIGNET I PROSJEKTET	3
3 LITTERATURSTUDIET	4
Hva er en velferdsobligasjon.....	4
Historikk og eksempler	4
Funn fra litteraturstudiet og diskusjon	5
Samfunnsnytte og -effektivitet.....	6
Måling av drivere og effekter.....	7
Organisering	8
SIB som Verdipapir.....	8
Ytterligere dokumentstudier rundt organisering samfunnseffekter og samfunnseffekter.....	9
4 INTERVJUER OG SAMTALER	10
5 TJENESTEREISE, MÅLING OG MÅLSTYRING.....	13
6 KONKLUSJON OG FORSLAG TIL MODELL.....	16
Pilotmodell	17
7 VIDERE FORSKNING OG UTVIKLING.....	22
Selve tjenesten; Wayback (og tilsvarende tjenester) og samarbeid med andre ledd i tilbakeførings-«verdikjeden»	22
Pilotprosjekt	23
LITTERATURLISTE	25
FOU INFORMASJON.....	27
Appendix: Utviklingen etter endelig rapport (oppdatert februar 2018) ..	1

Sammendrag

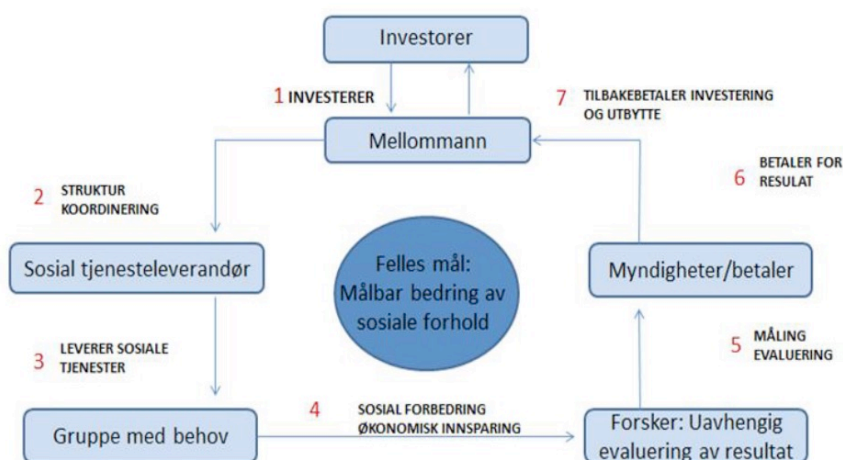
Agderforskning er engasjert for å se på om Velferdsobligasjoner er en mulig måte å finansiere forebyggende velferdsarbeid av den typen som Wayback Kristiansand utfører. Vår konklusjon er at – ja det er det, vi lanserer en modell for dette, og vi anbefaler igangsettelse av et pilotprosjekt med Velferdsfinans og Wayback. I den forbindelse må både det forretningsmessige og det anskaffelses-juridiske avklares. Samtidig anser vi at det er uløste utfordringer rundt detaljer i konseptet, måling, målstyring og utforming av tjenester i denne sammenhengen. Vi anbefaler derfor at det settes i gang to FoU-prosjekter parallelt med piloten. Utfallet av prosjektene vil kunne informere spørsmålet om måten offentlig tjenesteinnovasjon bør styres, i møte med mange av samfunnets velferdsutfordringer.

1 Bakgrunn:

På vegne av Wayback sendte Agderforskning i juni 2016 en søknad til VRI-BEDRIFT (forprosjekt; Søknadsnummer: ES575339) med tittel: ”Velferdsobligasjoner som finansieringsmodell for sosialt arbeid”, hvor følgende formål ble skissert:

Norge står ovenfor økende levekårsutfordringer. Derfor vil kravet om dokumentasjon på kost/nytte også innen helse og rehabilitering øke i årene som kommer. Stortinget har vedtatt følgende: «Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres et pilotprosjekt med bruk av velferdsobligasjoner [(På engelsk; Social Impact Bond SIB) – jf fig. 1 nedenfor -] som modell. Dette for å sikre bedre forebygging av og mindre tilbakefall til kriminalitet i aldersgruppen 18-30 år.»

Dette forprosjektet skal altså berede grunnen for et større pilotprosjekt.

Figur 1. Velferdsobligasjoner: Ressurs- og kapitalbidrag fra berørte aktører (Kilde: Ny Analyse AS for Velferdsfinans AS, 2015)

Prosjektorganisering

NFRs 10-årige programsatsing VRI (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) er forskningsrådets særlige satsing på regional innovasjon gjennom samhandling.

I dette prosjektet; Velferdsobligasjoner (som finanskilde for Wayback) – en mulighetsstudie, er deltakerne:

- Prosjekteier: Wayback v/Oddleif Rønning Wayback river arbeid med rehabilitering av innsatte og løslatte i fengsel i Norge.
- Velferdsfinans AS v/Ole Loe Andersen, har introdusert konseptet Social Impact Bonds (Velferdsobligasjoner, VFO) i Norge som et av flere nye konsepter for finansiering av sosialt entreprenørskap.
- Agderforskning v/ Seniorforsker/PhdNiels F. Garmann-Johnsen, dforsker Øyvind Hellang og forsker Trond S. Mydland. Agderforskning leverer forskningsbasert kunnskapsgrunnlag til samfunn og organisasjoner. Agderforskning har utarbeidet denne rapporten.

2 Forskningsdesignet i prosjektet

Vi har valgt å fokusere på konseptet Velferdsobligasjoner som finansierings og forretningsmodell både med sikte på å få til et konkret verdiforslag for Wayback, og generelt til bruk for Velferdsfinans, og samfunnet i øvrig, til andre cases.

Konseptet og begrepet ”Social Impact Bonds” – SIB - stammer fra England og USA. På grunn av de potensielle kulturelle, politiske og samfunnsmessige ulikhetene som kan gjøre seg gjeldende, så må et konsept som Velferdsobligasjoner tilpasses norske forhold. Norske og nordiske samfunn, politikk, arbeidsliv og kultur kan være delvis forskjellig fra f. eks. samfunn som England og USA.

Vi har hatt en flertrinns modell for dette mulighetsstudiet: Først et *Litteraturstudie*, der vi har gått igjennom forskningslitteraturen med sikte på å avdekke premisene for løsningsrommet vårt, dels også et dokumentstudie. På bakgrunn av dette, har vi laget et forslag til en modell for et Norsk/Nordisk tilpasset SIB-konsept i samarbeid med Wayback og Velferdsfinans. Vi har til sist søkt å validere eller revidere modellen gjennom samtaler med ulike interessentgrupper.

Agderforskning har, dels sammen med Velferdsfinans og Wayback, hatt samtaler med blant andre ledelsen Kriminalomsorgen i Kristiansand, attføringsbedriften Varodd, ledelse og beslutningstagere i Kristiansand kommune (ordfører, varaordfører, ledelsene i de berørte fagetatene), en jurist i organisasjonen Virke, og med selskapet Leksell Social Ventures i Sverige (som nylig finansierte Sveriges første SIB, i Norköping; knyttet til barnevern og rusforebygging).

På grunnlag av de forundersøkelsene vi har gjort, sammenliknet med relevant litteratur, kommer Agderforskning her med en anbefaling til Wayback og Velferdsfinans, til en modell, med sikte på å komme i gang med en finansieringsordning som kan virke fra når dagens finansieringsordning faller bort for Wayback. Våre anbefalinger kan også ha interesse for anvendelse av Velferdsobligasjoner på andre velferdsområder.

Vi kommer videre med forslag til et par større og utvidede forskningsprosjekter, parallelt med et pilotprosjekt.

3 Litteraturstudiet

Med sikte på å danne oss et bilde av hvordan forskningslitteraturen ser på Social Impact Bonds (SIB) -modellen, og hvordan denne modellen evt. kan fungere under norske forhold, foretok vi en litteraturundersøkelse ved hjelp av søkemotoren Google Scholar. Blant de 100 første artiklene (sortert av Google Scholar-søkemotoren etter relevans), fant vi 34 artikler som vi ved nærmere gjennomgang fant kunne belyse den problemstillingen. Vi mener at dette gir en oversikt over den mest relevante litteraturen, og de viktigste funnene er referert her.

Innledningsvis vil vi også gjengi et par sitater fra Velferdsfinans AS' nettsider som gir en forklaring konseptet.

Hva er en velferdsobligasjon

En velferdsobligasjon (Social Impact Bond) er en flerårig resultatbasert kontrakt mellom det offentlige, leverandører av sosiale programmer og private investorer. I en velferdsobligasjon finansierer de private investorene et lovende sosialt program med målbare og forhåndsdefinerte resultatmål, og blir tilbakebetalt av det offentlige om disse målene oppnås. Myndighetene betaler kun dersom resultatene oppnås og investorene tjener kun dersom samfunnet også gjør det. Velferdsobligasjoner vil vanligvis struktureres og administreres av en tilrettelegger, som Velferdsfinans AS. En uavhengig part, som et universitet eller en forskningsinstitusjon, vil typisk utnevnes til å evaluere om de sosiale målene nås (Kilde: velferdsfinans.no, 2016).

Historikk og eksempler

De 38 første velferdsobligasjonene ble implementert i: Storbritannia, USA, Australia, Nederland, Tyskland, Belgia [2010], Canada [2014] og Portugal [2015]. (...) De 38 velferdsobligasjonene var innen: sosial velferd (18), sysselsetting (13), kriminalomsorg (4) og utdanning (3). Innen sosial velferd var det blant annet programmer rettet fosterhjemsomsorg, hjemløshet og vanskeligstilte ungdom. (...) En investeringssum per velferdsobligasjon på mellom 148 000 og 24 millioner dollar. Dersom man ekskluderer kontrakter i USA ligger den normale investeringssummen mellom 1 og 3 millioner dollar, altså omkring 8 til 25 millioner kroner. (...) Kontraktslengde (over hvor lang tid velferdstjenesten skal leveres) varierte mellom 20 til 120 måneder. Majoriteten av kontraktene var mellom 3 til 5 år. (...)

Målgrupper (mottakere av velferdstjenester i kontrakten) var på mellom 22 til 10 000 individer. Omtrent halvparten av kontraktene hadde en målgruppe med mindre enn 500 individer (Kilde: velferdsfinans.no, 2016).

Funn fra litteraturstudiet og diskusjon

Social Impact Bonds (SIB) har i mange land blitt omgitt av stor interesse, som et konsept som kan tilføre nye midler til sosiale tiltak. For eksempel har både Obama-administrasjonen i USA og Cameron-regjeringen i Storbritannia har satt i gang prosjekter basert på SIB. I Norge har Stortinget anmodet om et pilotprosjekt med bruk av Velferdsobligasjoner.

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres et pilotprosjekt med bruk av velferdsobligasjoner (SIB) som modell. Dette for å sikre bedre forebygging av og mindre tilbakefall til kriminalitet i aldersgruppen 18-30 år.» [Kilde: Utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen. Meld. St. 12 (2014-2015), Innst. 305 S (2014-2015); vedtak 606].

Representanten Robstad etterspurte i Stortinget i April 2016 når dette kommer i gang. Justis og beredskapsminister Anundsen svarte at det er en del vurderinger som må gjøres i forkant av et slikt prosjekt, og at man bl. a. må finne investorer. Statsråden sa bl. a.:

«Det bør i denne sammenhengen understrekes at erfaringene internasjonalt knyttet til bruk av velferdsobligasjoner på dette området er begrenset» (Kilde: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=65453>).

Vårt litteratursøk viser at det finnes en hel del litteratur på området. Hva sier denne litteraturen? Oppsummert kan det sies at litteraturen er positiv til SIB i den forstand at konseptet er interessant, og har hatt positive ringvirkninger, men at det fortsatt knytter seg en del uløste spørsmål til hvordan modellen bør se ut i detalj. Særlig knytter det seg spørsmål til hvilken anskuelse man skal og bør legge på dette konseptet; som et i første rekke samfunnstiltak, eller som et nytt finansielt produkt. Ser man på det fra et samfunnssynspunkt kommer de positive sidene ved konseptet frem. Ser man på det fra et rent markedsøkonomisk synspunkt, som et rent verdipapir, kommer svakhetene eller de uløste

problemene ved konseptet frem. Det er også en del usikkerhet knyttet til paradigmer for måling av effekter, noe som er sentralt i konseptet, og til organisering av hele konseptet.

I denne usikkerheten og de påpekte hullene i vår kunnskap kan det samtidig ligge muligheter for forbedring og tilpasning av konseptet, noe vi kan undersøke nærmere med andre metoder enn litteratursøk. Nettopp ved å se også på den kritiske litteraturen, kan vi finne frem til de forbedringsområdene som kan gjøre dette til en stor ny mulighet.

Samfunnsnytte og -effektivitet

La oss se på dette fra et samfunnsmessig synspunkt først. Generelt kan man argumentere for at det offentlige samfunnsapparatet og tjenestetilbudet på jus, helse og omsorgsområdet er innrettet mot «reparasjon» av problemer, heller enn forebygging. Man kan videre argumentere for at forebygging er det enkelte individs eget ansvar. Men samtidig vet vi at vi alle kan trenge hjelp her, og noen mer enn andre.

«An ounce of prevention is worth a pound of cure» (Benjamin Franklin)

Hvis du kan erstatte reparasjon med preventive tiltak, kan samfunnet spare store beløp. På den andre siden: Hvis et igangsatt ikke virker, kan derimot samfunnet betale dobbelt (Joy & Shields, 2013). Selv om preventive (forebyggende) tiltak har effekt kan man ikke uten videre overføre knappe samfunnsmidler fra reparasjon til forebygging, blant annet fordi det naturligvis er et tidsgap (Engelsk: «lag») mellom innsats og resultater i forebyggende arbeid. Erfaringene knyttet til prosjektet HMP Peterborough (kriminalomsorg) viser at det er en fordel med å ha en fleksibel intervensjonsmodell (Disley & Rubin, 2014).

SIB kan være egnet for finansiering av piloter, som deretter inngår i faste programmer (Disley & Rubin, 2014).

I litteraturen finnes også kritiske røster: SIB vil skape nye forretningsmuligheter for mellommenn, advokater osv. Men det er uklart hva som vil være den samfunnsmessige effekten, tilskudd eller fortrenkning/vridning av velferdsordninger (M. E. Warner, 2013). Noen forskere sier rett ut at SIB fører til (uheldige) vridninger i helse og sosialprogrammene (Lake, 2015). Man frykter åpenbart en slags omvendt «Crowding Out» effekt (Crowding Out begrepet ble brukt av liberalistiske økonomer på 1980-tallet om offentlig virksomhet

som fortrenge private tjenester): At privat virksomhet skal fortrenge offentlige tjenester. Men er denne frykten velbegrunnet?

SIB passer neppe til alt. Det er vanskelig å finansiere veldig store programmer med SIB. Noe litteratur har karakterisert SIB-prosjekter som dødvekt; kun prosjekter som ville blitt finansiert på en eller annen måte uansett, blir finansiert (Leonhardt, 2011). I sum gjør dette at det blir en mangel av passende produkter (Martin & Economy, 2013).

En mer beskrivende artikkel; «Social Impact Investment: The challenge and opportunity of Social Impact Bonds» har noen eksempel-cases (som kan ha en god kost-nytte-ratio): Ungdom og lovbrudd, voksne og gjentatte lovbrudd (Mulgan, Reeder, Aylott, & Bo'sher, 2011).

Et av de beste argumentene for SIB som finansieringsform, synes å være at finansieringsformen påvirker måten tjenestene utføres på, på en positiv måte, ved å gjøre dem mer målrettede og dermed mer effektive. Kan systemer utformes slik at de oppmuntrer til kostnadsutt (Pasi, 2014)? Mange mener at svaret er ja. SIB kan være effektivt for å dempe dårlige resultater fra Non-Governmental Organizations og non-profit organisasjoner (Wong, Ortmann, Motta, & Zhang, 2013). Men det bør nok foreligge en overveiende sannsynlighet for et positivt resultat, før man setter i gang.

"Det er et tautologisk aspekt ved SIB/VFO er; hvis finansieringskilder for et sosialt verdipapir er altruistiske [og] med [god] prosjektledelses-kompetanse for hånden - som arbeider med f.eks fengsel- eller diabetiker-populasjoner - vil ordningen fungere best" Oversatt: (Pauly & Swanson, 2013).

Måling av drivere og effekter

De bevilgende myndighetene og evt. investorer vil ha et krav om en a priori modell som viser hvilke intervensjoner som har effekt (Fox & Albertson, 2011), det vi på norsk kaller drivere (i motsetning til barrierer). Det er en jobb å gjøre her, men vi har gode «verktøy» for å få det til på samfunnsforskningssiden. Dog er det et stykke arbeid å gjøre, se seksjonen om måling.

Effekter i form av gevinster kan også måles på en rekke måter, og vi har i dag gode modeller for å gjøre dette, men igjen er det et stykke arbeid som må foretas av forskere. Et problem er hvordan fordele betaling for "gevinst" på sentrale/lokale myndigheter? (Disley, Rubin, Scraggs, Burrowes, & Culley, 2011). Her må det koordinering og samarbeid til.

Målesystemer må bygges "Bottom up" (Clifford, Markey, & Malpani, 2013). Det offentlige og tjenesteyter kan også bli enige om myke mål som kan og bør måles ved hjelp av intervjuer (Edwards, 2014).

Organisering

Mange spørsmål gjenstår rundt den opprinnelige SIB-modellen. Alternative organisasjonsmodeller har dukket opp (Azemati et al., 2013). Bymyndighetene i New York har i ett tilfelle, over prosjektets tid, blitt stadig mer involvert i tjenesteleverandørens drift (M. Warner, 2012). Et element av rådgivning og veiledning underveis, med involvering fra myndigheter og de som har et samfunnsansvar, kan vise seg nødvendig.

Involvering og samarbeid er et spesielt kjennetegn med den norske og nordiske samfunnsmodellen. Det er av OECD pekt på som en hovedårsak til den meget høye produktiviteten vi har pr. medarbeider i Norge. Dette er en verdi vi også kan overføre på Velferdsobligasjoner. Istedenfor å se på prosjektene som finansieres, som et spill med helt usikkert utfall, kan man se utfallet som avhengig av en prosess der myndigheter og frivillige organisasjoner samarbeider om utfallet, og dermed sikrer at utfallet blir som ønsket.

SIB som Verdipapir

SIB har svakheter som verdipapir (Shiller, 2013).

"Re-entry programs can have great social value independent of their fiscal impact. The decision to finance them should be made independent of whether or not they can be self-financed through cost savings and a SIB mechanism. Because they are especially valuable and effective when integrated and combined with larger scale policies aimed at reducing recidivism and increasing public safety, DLS recommends that DPSCS continue to directly finance re-entry programs while pursuing other organizational and policy changes likely to have greater impacts while posing less risk than a SIB financed program" (McKay, 2013).

Oppsummert kan vi si at litteraturen påpeker følgende:

- Det er vanskelig å bedømme den finansielle effektiviteten og dermed finanskostnaden mot alternativer. Fire parter gjør dette til en komplisert struktur. Alternative konstruksjoner bør derfor vurderes (Demel, 2012).

- Det fordres et eget øko-system av fonds etc. (Griffiths & Meinicke, 2014)
- SIB, eller velferdsobligasjoner (norsk betegnelse), avhenger av investorinteresse. Overlapp med offentlige tjenester gjør resultatmåling og kontrakter komplekse.
- Investorer er (kun) de som er villige til å tape penger på sosiale prosjekter (Höchstötter, 2016).
- Markedet mangler struktur (Force, 2010).

Vi har problemer med å se at SIB kan fungere som et ordinært negotiabelt verdipapir. Vi vil derfor her foreslå at vi heller ser på dette som en alternativ modell for et offentlig-privat samarbeid, med en fordeling av ansvar og risiko, innenfor spesielt utvalgte sektorer.

Ytterligere dokumentstudier rundt organisering samfunns-effekter og samfunnseffekter

Velferdsfinans har gjort oss oppmerksomme på et notat (under arbeid) laget av «Ad hoc gruppen for Velferdsobligasjoner»: Anders Eckhoff, Arne Medlien, Tharald Nustad, Jarle Erik Sandvik og Ingrid Stange. De peker på den Finske modellen for SIB, <http://www.sitra.fi/en/news/impact-investing/national-steering-group-support-impact-investing-market> og drøfter om hvorvidt det bør etableres et nytt statlig fond, f eks forvaltet av Innovasjon Norge. Vi vil overlate til denne gruppen å legge frem sine endelige notater, men vil spille inn at i en evt. statlig ordning så kan man også se på modellen for Regionale forskningsfond. Da vil man ha regionale styrer som sitter nær det lokale planet der slike velferdstjenester finner sin anvendelse. Det kan gi rom for diversifisering og risiko-spredning i sosial innovasjon, også når det gjelder måle- og styresystemer.

Velferdsfinans har også gjort oss oppmerksomme på Danske regnestykker, utarbeidet av finansselskapet Skandia, knyttet til «Utenforskapets pris»; <http://udenforskabetspris.dk/vaerktoej/regnevaerktoej/>

Vi vil her kort kommentere dette i forbindelse med modellen vår (nedenfor). I det danske regnestykket snakker man om en «gevinst» ved tilbakeføring versus tilbakefall til lovbrudd og fengsling, på rundt 100.000 NOK pr person pr år (omregnet etter kurs). Det vil i så fall gi en tilbakebetaling på en sosial investering i forebygging på 0,5 MNOK etter 5 år og 1 MNOK etter 10 år

(rente ikke hensyntatt). Vi finner i Agderforskning at dette regnestykket kanskje må suppleres noe. Vi vil tro at bare forpleining i et Norsk fengsel vil beløpe seg til nærmere 1 MNOK pr år pr innsatt. I tillegg kommer mulighet for full lønn/verdiskaping ved vellykket tilbakeføring, og at man unngår skadeverk for ukjente beløp med mer. Alt i alt vil vi tro at reell gevinst for samfunnet ved full tilbakeføring regnet i forhold til fullstendig tilbakefall, ligger på minst 1,5 – 2,5 MNOK pr person pr år. En utredning laget av selskapet Ny Analyse AS for Velferdsfinans (2015) peker på besparelser i størrelsesordenen over 1 MNOK årlig. I tillegg kommer potensiell verdiskaping av et 100% produktivt årsverk.

Vi finner at det her er behov for å gjøre en omfattende økonometrisk analyse av samfunnseffekter, hvor man også ser på gevinster ved *delvis* tilbakeføring (f eks ikke til fullt lønnet arbeid), og vekter de ulike utfallene etter sannsynlighet.

Når det gjelder sammenlikningsgrunnlag for målinger og målstyring (som i Velferdsobligasjonsmodellen er styrende for tilbakebetaling av investeringene), så er det viktig å være klar over at sammensetningen av kohorten av løslatte som brukes til måling av effekt versus kontrollgruppe har stor betydning. Typen av lovbrudd som er begått har betydning for tilbakefallsprosenten. Det må hensyntas slik at man sammenlikner riktig. (Trenden fra USA er – jo mindre alvorlig forbrytelse, jo høyere tilbakefallsprosent. Se mer om dette på blant annet: <https://whatworks.csgjusticecenter.org/>).

4 Intervjuer og samtaler

Fra samtaler med medarbeidere fra Kriminalomsorgen, nevnes det eksempler der det pekes på svakheter i det statlige og kommunale apparatet når det gjelder tilbakeføringsarbeidet for løslatte. Dette illustrerer at forebyggende arbeid i praksis blir nedprioritert i en trang prioriteringsramme for offentlig sektors kjernevirksomhet (NAV, kommuner), og indikerer blant annet et behov for den tjenesten som Wayback utfører.

Velferdsfinans AS og Agderforskning har hatt møte med toppledelsen i Kristiansand kommune (28.09.2016) herunder også ordførerkollegiet og ledelsen for Helse og sosialetaten. Disse var generelt meget positive til VFO'er, også i den konteksten/sammenhengen vi der diskuterte; nemlig kriminalomsorg og rehabilitering til et samfunnsnyttig liv/unngå tilbakefall etter soning. Kristiansand kommune uttrykte i et oppfølgingsmøte med Helse og sosialetaten, 14.10.2016, interesse for å være med å delta i og finansiere et pilot-prosjekt,

under forutsetning av at også staten er med og bidrar; siden dette prosjektet har interesse langt utenfor regionen.

I den konteksten ble det påpekt at kommunen opplever to utfordringer;

1. De evt. positive samfunnseffektene fordeler seg på både stat og kommune (og denne målgruppen skifter ofte kommune hyppig)
2. Er dette en form for anskaffelse, med de regelverkene det medfører, eller et tilskudd? Dette ble problematisert.

Eksempel fra Sverige; vedr. pkt 2 over:

I forbindelse med forberedelsene til den første svenske SIB'en (VFO'en) anså Leksell Social Impact at SIB (VFO) kunne kategoriseres som enten

- a) *Et lån (i dette tilfellet: fra Leksell) eller*
- b) *En anskaffelse/upphandling*

Å kategorisere dette som et lån (a) ble funnet å være legitimt av SKLs juridiske eksperter (SKL er Sveriges organisasjon som tilsvarer KS i Norge); i Sverige kan kommunene velge finansform fritt. Kommunen bokfører da investeringen som en inntekt, og tar da en reservasjon for risiko/tilbakebetaling.

Vi tok dette opp med Virkes advokat Anita Sundal Skjøstad. Virke organiserer en rekke bedrifter som jobber etter såkalt «Sosialt entreprenørskap» - modeller, blant annet Velferdsfinans, og Velferdsobligasjoner sees på med stor interesse som en potensiell finanskilde for flere av Virkes medlemmer. Sosialt entreprenørskap kan sies å være en samlebetegnelse på forretningsvirksomhet som tar sikte på å utfylle det offentlige tjenestetilbudet, men som innebærer lønnet arbeid (i motsetning til rent frivillig arbeid).

Etter samtale med Virkes advokat vil det for hver "modell" måtte vurderes konkret om regelverket for anskaffelser eller statsstøtte kommer til anvendelse. En avtale som omfattes av anskaffelsesregelverket, skal fremover vurderes opp mot den nye loven om offentlige anskaffelser, som ventelig vil gjelde fra nyttår. Se <https://www.regjeringen.no/contentassets/a20179ad1beb4de9b4d7f5ccec80c094/horingsnotat-2-forskrift-of-fentlige-anskaffelser.pdf>

I følge Sundal Skjøstad kan det på visse vilkår være adgang til å "reservere kontrakter", for eksempel er det egne regler for reservasjon av kontrakter for virksomheter med funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer. Under terskelverdien for helse- og sosialtjenester, på maksimalt 6,3 millioner kroner, gjelder også forenklede regler. Virke arbeider for at spørsmålet om bruk av

velferdsobligasjoner får en avklarende omtale i den nasjonale veilederen som er under utarbeidelse til ny lov om offentlige anskaffelser.

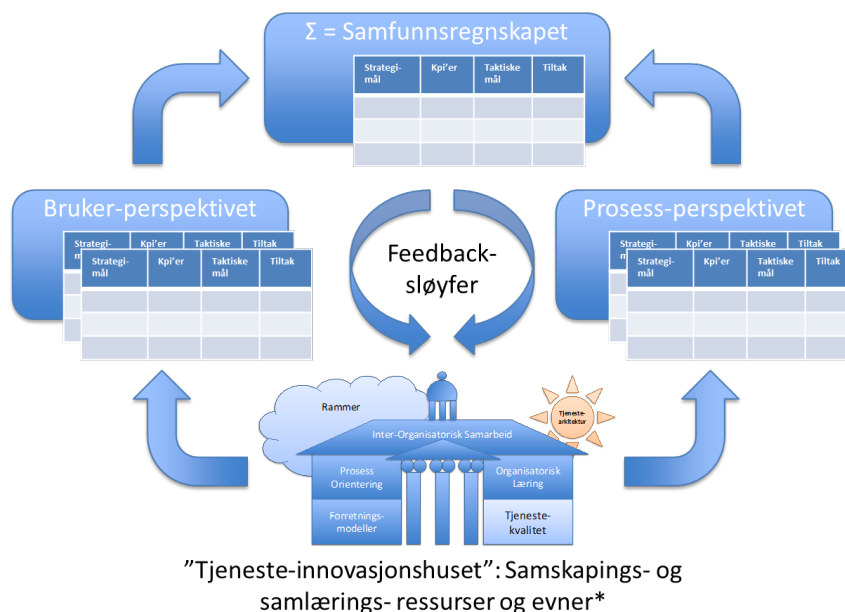
5 Tjenestereise, måling og målstyring

Det Norske samfunnet er rikt, med rundt to MNOK pr. nordmann og -dame «på bok» i oljefondet. Likevel har vi en rekke velferdsutfordringer på kort og lang sikt:

- Følger av barnefattigdom og familier med dårlige levekår,
- Migrasjon og integrasjonsproblemer,
- Rehabilitering og forebygging i og etter kriminalomsorg (tema i denne rapporten),
- Arbeidsdeltakelse for søkere med spesielle behov for tilretteleggelse
- Økende antall eldre og andre kroniske tilstander

For å møte disse utfordringene med tross alt begrensede offentlige rammer på lokalt og sentralt plan, må man jobbe stadig smartere og bedre; dvs. skape offentlig tjenesteinnovasjon. Men utfordringene på samfunnsområdet krever ofte ressurser som overstiger den enkelte etats eller organisasjons evner alene. Ekstra ressurser kan mobiliseres gjennom relasjonsutvikling i inter-organisatorisk samarbeid; i vertikale allianser; for eksempel stat-kommune (jf «Samhandlingsreformen»), eller mellom kommuner og privat sektor (jf «sosialt entreprenørskap» og frivillig arbeid), og i horisontale allianser (flere kommuner går sammen om oppgaver) (Teece et al, 1997 jf. Garmann-Johnsen & Eikebrokk, 2016). Men det i seg selv utløser en «skog» av nye utfordringer og krav til nye lederevner i offentlig sektor (Tsai, 2002). Spesielt problematisk kan anskaffelsesfasen av komplekse private tjenester være, ettersom krav til rettferdig konkurranse og transparens er og må være store, samtidig som at tett samhandling (samskaping og samlæring) er nødvendig for å oppnå effekter (Edquist, 2009). Hvordan målstyrer og måler man disse samskapings og samlærings- prosessene?

Fra New Public Management-paradigmet (NPM) har samfunnsforskning og handelshøyskole/ledelses-litteraturen utviklet Public Value-konseptet, som utfyller om ikke erstatter NPM. Basert på Kaplan og Nortons «Balanserte målstyringsmodell» for bedrifter (Kaplan & Norton, 1996), kan vi utlede en tilsvarende modell for samfunnet, men der Public Value erstatter «Shareholder value»; dvs at vi velgere er eiere og generalforsamling i konsernet AS Norge og i kommunene («datterselskapene») og vil ha oss forelagt et samfunnsregnskap med beretninger og utdypende informasjon, der også de myke verdiene er målt og tatt med; læring i de tjenesteytende organisasjonene, bruker-perspektivet, prosess-perspektivet og de måloppnåelsene vi kan finne i de statistiske registrene (jf figur 2).

Figur 2. «Public Value» modellen (Agderforskning): Offentlig Tjeneste-kvalitet- og målstyringsmodell

For å styre riktig må man måle riktig. Og vi må ikke bare måle effekter men også de driverne som gir effekter. Og i mellommenneskelige forhold er årsak og virkning komplekst og ikke alltid tilstede som forventet.

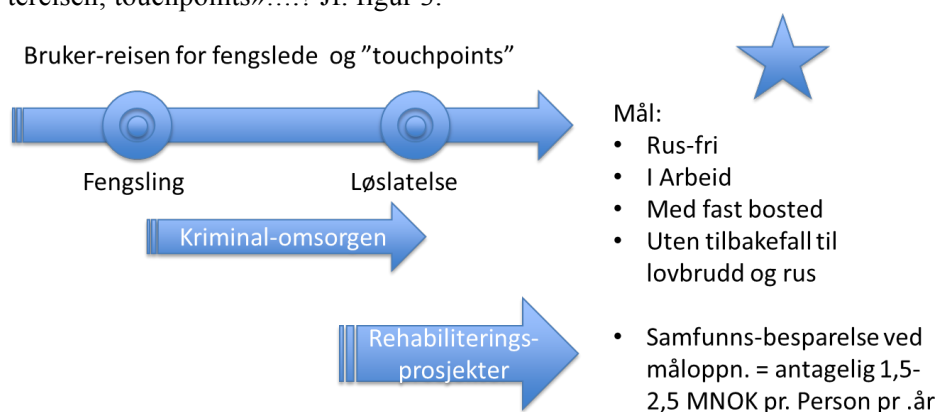
Offentlig tjenesteinnovasjon skaper en rekke nye tjeneste- og bruker-reiser (Stickdorn et al 2011). Detaljene i utformingen av disse tjenestereisene er kritisk for at man skal lykkes i å nå samfunns mål. Derfor må man måle på kritiske målepunkter i prosessene for å skaffe virksamhetskritisk informasjon (Om bruker- og tjenesteperspektivet).

Anvendt på temaet i denne rapporten: Hvem og hva bør vi måle? Når? Hva må vi utvikle? Hva fremmer/hemmer måloppnåelse?

Ut fra hovedspørsmålet; «Designer vi tjenestereisen og utnytter vi kritiske ”touchpoints” optimalt?» kan vi stille spørsmålene

- Trengs det kulturendringer og nye rolleforståelser for 1. linje personell i Kriminalomsorgen?
- Trengs det et bredt inter-organisatorisk prosess-samarbeid i rehabiliterings-arbeid?

Underspørsmålene her er retoriske, vi mener at svaret er ja på begge: Det virkelige forskningsspørsmålet er: Hvordan får vi det til? Hva måler vi/styrer vi etter, og når i forhold til tjenestereisens rekkefølge? Den innsattes Kpi'er (Key Performance Indicators, indikatorer på drivere mot en positiv utvikling, jf Kaplan Norton, 1996) kan være for eksempel Selvfølelse, Mestringstro, Evner og Kvalifikasjoner (i følge møter med Paul Håkon Scheie og Vanja E. Flak, PhD Forensic Psychology); Ulike tiltak kan påvirke disse; Her for eksempel betjentenes opplæring og adferd, senere effektive fadder-ordninger (her kommer også rehabiliteringsordninger som Wayback inn), bo- og arbeidstilbud ved løslatelse...; Det utløser design-spørsmål som for eksempel «hva er stegene i prosessen rundt, kritiske øyeblikk og møtepunkter i tjenestereisen; touchpoints»....? Jf. figur 3.

Figur 3: Forenklet fremstilling av bruker og tjenestereise for en løslatt med viktige «møtepunkt» (touchpoints).

6 Konklusjon og forslag til modell

Alternativet til velferdsobligasjoner og liknende privat finansiering av sosialt entreprenørskap er direkte offentlige bevillinger. SIB i den mest rendyrkede formen gir en betinget offentlig bevilling til en privat mellom-finansierer, med rente, basert på resultater. Et par åpenbare ulemper synes å være: Hvis dette skal være en ren finansiell investering, vil markedet veie dette mot alternative investeringer med hensyn på risiko og avkastning. Med høy risiko, blir krav til avkastning og rente tilsvarende høyt. Det innebærer igjen at den kapitalen som inngår, vil bli svært dyr for det offentlige. Et mislykket VFO-prosjekt vil mest sannsynlig også medføre at den underliggende tjenesten VFO'en var ment å støtte, vil bli nedlagt.

Det har vært noe diskusjon innad i prosjektet på dette punktet; Velferdsfinans har vist til hva andre land har gjort angående SIB og anført at det kan tenkes at noen investorer er villig til å tape penger på ideelle prosjekter. I Agderforskning anser vi at det ikke er sannsynliggjort, eller alternativt at vi da snakker om ren sponing, noe som ligger utenfor dette prosjektet.

En mellomting her, som ivaretar incentivene om effektiv drift vil være at i hvert fall deler av garantisummen er fast, uavhengig av målbare resultater. Begrunnelsen for dette vil blant annet være at en tjeneste kan ha en positiv effekt, selv om måltall ikke oppnås (Vi mennesker er aldri helt forutsigbare). Dårlige resultater kan komme på tross av selv gode intervensjoner, fordi utenforliggende faktorer og endog tilfeldige utfall kan påvirke resultatet. Under alle omstendigheter er det en «aktivitetskomponent» som må godtgjøres uavhengig av (målt) resultat. Dette er også i tråd med den svenske modellen og med det notatet under arbeid som vi fikk fra Velferdsfinans fra «Ad hoc gruppen for Velferdsobligasjoner».

Vår foreslåtte modell for norske velferdsobligasjoner vil være basert på forutsetninger som følger:

1. Investeringsobjekter: Bør være forebyggende tiltak på det sosiale området i en oppstarts- eller opptrappingsperiode, med lav risiko for «feil-investering». Wayback, som jobber med rehabilitering av tidligere kriminelle, og dermed forebygger tilbakefall, er et godt eksempel. Wayback har alt holdt på en stund slik at risikoen for at investeringen er helt bortkastet, kan sees bort i fra.
2. Garantister: Bør være de som har positive effekter av det forebyggende tiltaket. Det må tilpasses i hver case. I kriminalsektoren har Kriminalomsorgen (staten) langsiktige effekter av færre gjeninnsatte. Kommunen, de

rehabiliterede og deres nærstående har effekt av et tryggere samfunn og høyere livskvalitet, og kommunen(-e) bør derfor bidra med en andel.

- a. Garantistene skal ikke være passive investorer, men aktive samarbeidspartnere for tjenesteyteren (investeringsobjektet) i tjenestene.
  - b. Med en samarbeidsmodell i bunn i stedet for en spill-modell (Public Value vs. New Public management) er det ikke "fair" med en all-or-nothing modell; et grunnbeløp bør garanteres uansett utfall, men rente, avkastning og incentiver avhenger av en på forhånd definert modell for målstyring. Hvor stor del av tilbakebetaling som skal være aktivitetsbestemt, og hvor stor del av den som skal være resultatbetinget, vil kunne variere fra case til case, og kan være en del av partenes avtalefrihet, men vi anser at begge komponenter må være tilstede.
  - c. Deler av en eventuell avkastning (resultat-komponent i avregningen av beløp fra garantist) går videre som incentiv til tjenesteyter.
3. Verdiforslag: Velferdsobligasjoner er midlertidige, når tiltaket har vist sin berettigelse over tid, bør det vurderes om det skal inngå i de faste offentlige budsjettene, eller fortsette som en form for offentlig – privat samarbeid.
- a. Et «balansert målstyringsskjema» med både økonomiske verdier og verdier på kvalitet inngår. Agderforskning kan bidra til å utvikle et slikt system.
  - b. Formen på resultat og avkastningskurven (evt. «rabatt ved uteblitte resultater») må bli gjenstand for mer forskning. En s-kurve funksjon er å foretrekke framfor terskelverdier (fordi de skaper unødige grense-paradokser).
  - c. Kostnad for administrasjon, fasilitetering (for eksempel av Velferdsfinans) og resultatmåling/revisjon (for eksempel av institusjoner som Agderforskning) må anslås.

Dette er det generelle grunnlaget: Vi vil her foreslå en konkret modell for et pilotprosjekt i denne sammenhengen. Vi har i den forbindelse gjort noen grovestimater og antagelser vedrørende 2b og 3c, ovenfor.

Pilotmodell

Elementene i modellen fremgår av illustrasjonen i figur 4 nedenfor. Tabellen nedenfor viser hva vi tror kan være et realistisk utfall av et eksperiment, med

rundt ti prosent forbedring i samfunnseffekter; sammenliknet med «før» eller kontrollgrupper uten slike tjenester som de for eksempel Wayback tilbyr. Vi gjør oppmerksom på at dette er et konstruert scenario, med store utfallsrom på begge sider av et forventet resultat.

Tabell 1 Samfunnseffekter: F. eks Wayback Kristiansand, eller tilsvarende tjenester

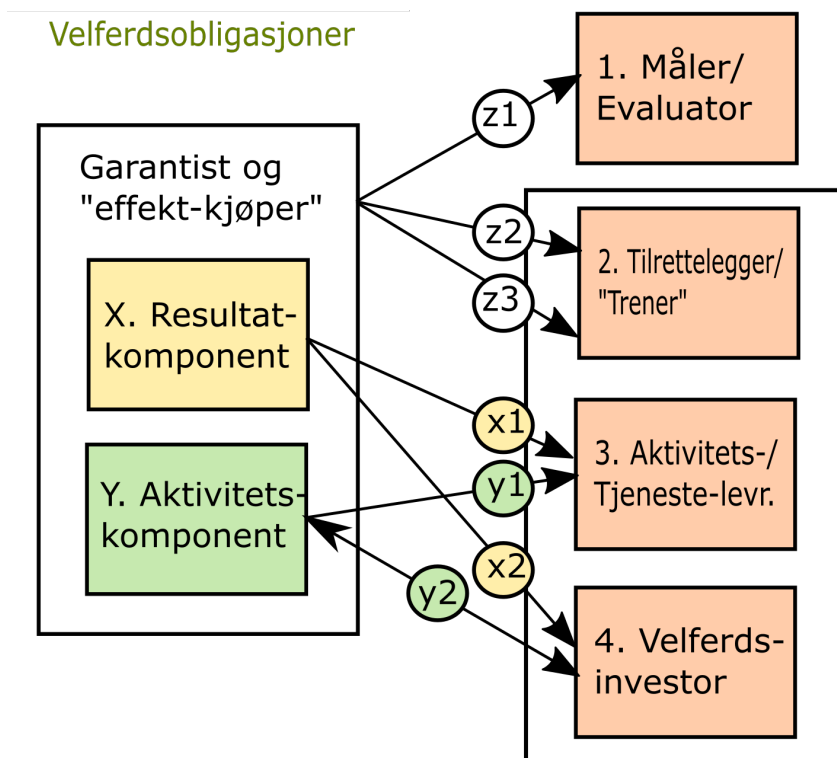
Velferdsobligasjoner - forretningsmodell - samfunnseffekter		
	Løslatte/ tjeneste-mottakere	
Kristiansand	30 pers. pr år	
Tilsv. i alle Norges fem største byer	150 pers. pr. År	
10% forbedrede samfunnseffekter	"Gevinst" - eksempel 1,5 MNOK pr pers./år	
Kristiansand	4,5	MNOK
Tilsv. i alle Norges fem største byer	22,5	MNOK

Samfunnseffektene man realistisk kan påregne kan sies å danne et «tak» for hva som kan være økonomisk bærekraftig å investere i forebyggende arbeid, med Wayback som eksempel. Verdien av økt livskvalitet for tjenestebrukere (løslatte) og deres nærstående er her ikke medregnet. I tabell 2 har vi satt tall inn i modellen som er illustrert i figur 2. Vi bruker da 4,5 MNOK som maksimal investering pr år i Kristiansand eller 22,5 MNOK som maks investering/garantisum for Norges 5 største byer samlet dvs. Bergen, Kristiansand, Oslo, Stavanger, Trondheim. Vi har i eksempelet forutsatt at Wayback og liknende tjenester kan håndtere i gjennomsnitt ca. 30 klienter pr år med en bemanning på rundt tre årsverk (igjen kun som ett av mange mulige scenario). Og et realistisk mål for forbedring av tilbakeføringsarbeid er en gjennomsnittlig relativ forbedring i samfunnseffekter på 10% (med forventet standardavvik mellom 5-15%, ifølge Velferdsfinans). Resultatkrav kan være et konkurransemoment hvis det er flere konsortier som tilbyr tjenesten.

Tabell 2 Forretningsmodell; VFO/Wayback Kristiansand eller tilsv. tjenester

VFO, Forretningsmodell; eks. Rehabilitering og tilbakeføring av løslatte i samfunnet	Wayback, Kristiansand el. Tilsv. Tj.	Samme tjeneste-omfang, fem byregioner	
Maks. garantisum (Garantist setter av-)	4,5	22,5	MNOK
X. Resultatkomponenten maks.	2	10	MNOK
x1. Aktivitets-/Tjenesteleverandør: f.eks. Wayback	?	?	MNOK
x2. Investor; ??	?	?	MNOK
Y. Aktivitetskomponent			
y1. Aktivitets-/Tjenesteleverandør: f.eks. Wayback	2,5	12,5	MNOK
y2. Investor; ??; investering og garantert tilbakebetaling	2,5	12,5	MNOK
Z. (z1, 2-3.) Administrative kostnader, måling, hhv. tilrettelegging, "trening"	Må utredes	Må utredes	

Figur 4. Mulig Norsk modell for Velferdsobligasjoner, jf tabell 2 (ill.: Agderforskning).

Tabell 2 viser summene knyttet til de ulike transaksjonsstrømmene per år (Vi presiserer at dette er et konstruert talleksempel knyttet til verdien av rehabilitering, og ikke direkte relatert til Wayback-stiftelsen eller noen bestemt virksomhet). Vi anser at måle/evalueringstjenester anskaffes separat fra de øvrige komponentene på grunn av krav til uavhengighet, og at investering i målesystem selvsagt må være uavhengig av resultat. Regionalt på Agder og på landsbasis er det flere aktører som kan gjøre en slik jobb. Tilrettelegging kjenner vi ikke til tilbys av andre enn Velferdsfinans pr i dag, men det kan tenkes at andre også vil kunne tilby liknende tjenester etter hvert. Vi har tenkt at en løpende funksjon lagt til samme aktør er oppfølging og rådgivende arbeid i forhold til velferdstjenestene («Trener» rollen, for eksempel her rådgivning i forhold til Wayback; herunder megling og kontakt med andre organisasjoner som tilgrenser Waybacks tjeneste). Foruten Wayback kan en rekke andre organisasjoner tilby nærliggende former for rehabiliteringsarbeid, for eksempel Stifinner'n (Tyrilistiftelsen), Blå Kors, Likemannstjeneste (A-larm), m fl. Å finne

investorer og avstemme krav til avkastning/resultat med et tilbud til Garantis-ten; stat, eller kommune, vil være en jobb for tilrettelegger. Med konkurranse mellom ulike konsortier, med ulike sammensetninger og tjeneste/løsningskon-septer, vil krav til avkastning kunne gå noe ned.

7 Videre forskning og utvikling

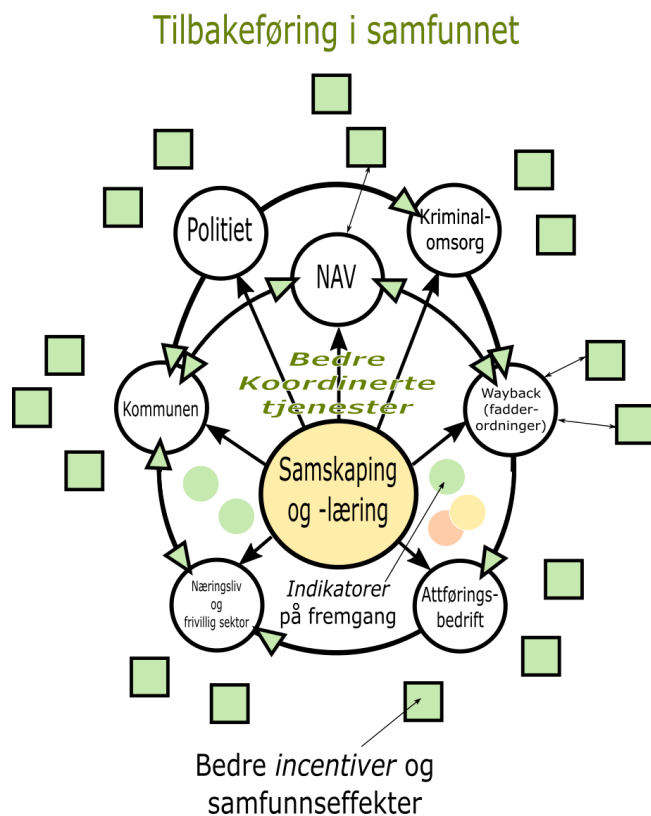
Som tidligere nevnt er det behov for et betydelig arbeid knyttet til økonometri rundt beregning av samfunnseffekter, inntekter og besparelser, og hvordan disse fordeler seg. I tillegg er det behov for å se nærmere på innholdet i de aktivitetene man eventuelt vil investere i, og detaljene i disse.

- FoU-prosjekt 1: Selve tjenesten (Økt) arbeidsdeltakelse for løslatte. Effekten av samhandling og tidlig innsats
- FoU-prosjekt 2: Finansiering av rehabiliteringsprosjekter for løslatte; «SIB»/Velferdsobligasjoner på Norsk; pilotprosjekt; Hvordan måler vi effekter. Et av målene her kan være en designtilpasning og forenkling av målemodeller til praktisk bruk i avregning av resultatkomponenten i VFO-modellen.

FoU-prosjektene må beskrives, detaljeres og ledes av uavhengige forskingsinstitusjon(er).

Selve tjenesten; Wayback (og tilsvarende tjenester) og samarbeid med andre ledd i tilbakeførings-«verdikjeden»

Vi anser at det er et behov for å se alle de aktørene som er interessenter i verdikjeden knyttet til tilbakeføring under ett, jf figur 5, i et bredt sammensatt prosjekt. Vi bør også se på betydningen av tidlige «touchpoints» i tjenestereisen frem mot løslatelse, slik som prosedyrene rundt fengsling, og fengselsbetjentenes rolle i rehabiliteringsarbeidet generelt.

Figur 5. Tilbakeføring: Verdikjede og aktører (III. Agderforskning)

Vi vil, foreslå å bruke en proaktiv aksjonsforsknings- og designforskning-metodikk inspirert av «Design Thinking» - skolen (Meinel & Leifer, 2010) med sterk involvering av interessenter i selve tjenstedesignet; løslatte, deres nærstående, fengselsbetjening, faddere, NAV, ansatte, attføringsbedrifter, kommunen, næringsliv m fl. (jf også Stickdom et al 2011), med sikte på å søke å få detaljere i konseptet så riktig som mulig.

Pilotprosjekt

Vi vil, i tillegg til de nevnte to forskningsprosjektene ovenfor, foreslå at Staten og Kristiansand kommune bevilger de nødvendige midlene, til et prøveprosjekt med sikte på bygge kunnskaper om forebyggende arbeid, effektmåling og -styring som en forberedelse til en fullskala utrulling av Velferdsobligasjoner til forebygging, rehabilitering og tilbakeføringsarbeid, for eksempel basert

på pilotmodellen som er foreslått her. Velferdsfinans kan i den forbindelse selv komme med et overslag over hva som må budsjetteres med, til å dekke tilrettelegger- og evt. «trener»-funksjonen i et pilotprosjekt. I tillegg må det påregnes kostnader til å avklare det juridiske rundt offentlige anskaffelser.

Litteraturliste

- Azemati, H., Belinsky, M., Gillette, R., Liebman, J., Sellman, A., & Wyse, A. (2013). Social impact bonds: lessons learned so far. *Community Development Investment Review* (01), 023-033.
- Clifford, J., Markey, K., & Malpani, N. (2013). *Measuring Social Impact in Social Enterprise: The state of thought and practice in the UK*. London E3M. Online. Available at http://canonline.org.uk/uploads/editor/files/Invest/Measuring_Social_Impact_in_Social_Enterprise_report.pdf [18.7.2015].
- Demel, A. (2012). Second Thoughts on Social Impact Bonds. *NYUJL & Bus.*, 9, 503.
- Disley, E., & Rubin, J. (2014). Phase 2 report from the payment by results Social Impact Bond pilot at HMP Peterborough. Ministry of Justice Analytical Series. London: Rand Europe.
- Disley, E., Rubin, J., Scraggs, E., Burrowes, N., & Culley, D. (2011). Lessons learned from the planning and early implementation of the Social Impact Bond at HMP Peterborough. *Research series*, 5(11).
- Edwards, C. (2014). Social impact bonds: Shelter SA, Adelaide, SA.
- Edquist, C. (2009). Public Procurement for Innovation (PPI)—a Pilot Study.
- Force, S. I. T. (2010). Social investment ten years on. London: Social Investment Task Force.
- Fox, C., & Albertson, K. (2011). Payment by results and social impact bonds in the criminal justice sector: New challenges for the concept of evidence-based policy? *Criminology and Criminal Justice*, 1748895811415580.
- Garmann-Johnsen, N., & Eikebrokk, T. (2016). Capabilities for e-Health Collaboration; a Study of Inter-municipal Networks in Norway.
- Griffiths, A., & Meinicke, C. (2014). Introduction to social impact bonds and early intervention: Initial Report. London: Early Intervention Foundation.
- Höchstötter, B. S. D. (2016). Social Impact Bonds-Vertrags- und Transaktionsstrukturen sowie eingebettete Optionen.
- Joy, M., & Shields, J. (2013). Social Impact Bonds: The Next Phase of Third Sector Marketization? *Canadian journal of nonprofit and social economy research*, 4(2), 39.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). Using the balanced scorecard as a strategic management system.
- Lake, R. W. (2015). The financialization of urban policy in the age of Obama. *Journal of Urban Affairs*, 37(1), 75-78.
- Leonhardt, D. (2011). For federal programs, a taste of market discipline. *The New York Times*.
- Martin, M., & Economy, I. (2013). Status of the Social Impact Investing Market: A Primer. *Impact Economy*.
- McKay, K. (2013). Evaluating Social Impact Bonds as a new reentry financing mechanism: A case study on reentry programming in Maryland.
- Meinel, C., & Leifer, L. (2010). Design thinking research. *Design thinking: understand—improve—apply*. Springer, Heidelberg.

- Mulgan, G., Reeder, N., Aylott, M., & Bo'sher, L. (2011). Social impact investment: the challenge and opportunity of social impact bonds. Young Foundation.
- Pasi, G. (2014). Challenges for European welfare systems. A research agenda on social impact bonds. *Review of Applied Socio-Economic Research*, 8(2), 141-151.
- Pauly, M., & Swanson, A. (2013). Social Impact Bonds in Nonprofit Health Care: New Product or New Package?: National Bureau of Economic Research.
- Shiller, R. J. (2013). Capitalism and financial innovation. *Financial Analysts Journal*, 69(1).
- Stickdorn, M., Schneider, J., Andrews, K., & Lawrence, A. (2011). *This is service design thinking: Basics, tools, cases*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic management journal*, 509-533.
- Tsai, W. (2002). Social structure of "coopetition" within a multiunit organization: Coordination, competition, and intraorganizational knowledge sharing. *Organization science*, 13(2), 179-190.
- Warner, M. (2012). Profiting from Public Value? The Case of Social Impact Bonds. Paper presented at the conference Creating Public Value in a Multi-Sector, Shared-Power World, University of Minnesota.
- Warner, M. E. (2013). Private finance for public goods: social impact bonds. *Journal of Economic Policy Reform*, 16(4), 303-319.
- Wong, J., Ortman, A., Motta, A., & Zhang, L. (2013). Understanding social impact bonds and their alternatives: An experimental investigation. UNSW Australian School of Business Research Paper (2013-21).

Fou informasjon

Tittel	Velferdsobligasjoner
Prosjektnr	2222
Oppdragets tittel	Velferdsobligasjoner som finansieringsmodell for sosialt arbeid
Prosjektleder	Niels F. Garmann-Johnsen
Forfattere	Niels F. Garmann-Johnsen og Trond Stalsberg Mydland
Oppdragsgiver	Wayback-stiftelsen, Kristiansand og VRI - Agder
Rapport type	Prosjektrapport
Rapport nr	02/2017
ISSN-nummer	0808-5544
Tilgjengelighet til rapporten	
4 emneord	Velferdsobligasjoner, Rehabilitering av løslatte, Velferdsutfordringer, Samfunnseffekter
Sammendrag	Rapporten ser på utfordringer og muligheter ved bruk av Velferdsobligasjoner som finansieringsmodell for sosialt arbeid. Agderforskning har spesielt sett på dette i forbindelse med rehabilitering av løslatte fra fengsel, og tilbakeføring i samfunnet.
Appendix	Utviklingen etter endelig rapport

Appendix: Utviklingen etter endelig rapport (oppdatert februar 2018)

Wayback, Kristiansand har fått fornyet støtte til videre drift fra jan. 2017.

Kommunenes Sentralforbund, KS, og organisasjonen Virke, har publisert nettsider for «Effektkontrakter», som nå brukes som begrep for «velferdsobligasjoner», under «Innovasjon», til inspirasjon for kommuner og andre.

Fra direktør Jan Tveterås i Euphori Impact AS (nytt navn på selskapet Velferdsfinans) har vi pr ePost mottatt følgende oppdatering, 08.01.2018:

«(...) Foruten avsetningen på 20 millioner kroner i statsbudsjettet har Oslo kommune nå vedtatt å gjøre en utredning av modellen for eventuell bruk der. Det ble vedtatt i slutten av Desember (se også vedlegg fra DN skrevet av Oslo politiker). De har vedtatt dette:

- Bystyret ber byrådet sørge for at det private forslaget oversendes byrådsavdeling for finans.
- Bystyret ber byrådet komme tilbake med en sak om hvorvidt «Sosiale velferdsobligasjoner»
- kan gjennomføres i Oslo kommune.
- Bystyret ber om at byrådet tar kontakt med regjeringen om hvorvidt tidligere vedtak på
- stortinget er fulgt opp og hvilke erfaringer de har gjort seg.

Når det gjelder prosessen videre ifht. stortingsvedtaket og budsjettavsetningen er siste beskjed at de ansvarlige etatene vil komme med mer informasjon i januar, og at kommuner som ønsker å være piloter kan melde sin interesse etter dette. Det er sannsynlig at det blir mer enn en pilot.

Generelt ser vi at utviklingen internasjonalt er god, også i våre naboland. Finland spesielt har nå flere kontrakter implementering, og flere under planlegging. De har blant annet en kontrakt på hele 13.5 millioner EUR som skal finansiere tiltak for økt sysselsetting av innvandrere og flyktninger. Vi har stor tro på at effektkontrakter (som det nå som oftest kalles) vil bli mer og mer brukt i Norge i tiden som kommer, og at modellen

vil bidra til økt fokus på resultater når det offentlige anskaffer, samt måling og evaluering av resultater, i sosialt arbeid. Aktører innen dette feltet internasjonalt som vi jevnlig har kontakt med, fra Portugal, Belgia, Frankrike, Nederland osv. rapporterer også om god utvikling og stadig flere kontrakter - og økende interesse fra offentlige oppdragsgivere.
(...)»

Agderforskning AS

Post- og besøksadresse:

Kristiansand:
Gimlemoen 19
4630 Kristiansand, Norway

Tel: +47 480 10 520
Epost: post@agderforskning.no

<http://www.agderforskning.no>

